

Assaig, monitoratge i escalabilitat d'un escorxador mòbil d'oví i cabrum com a suport a la petita pagesia i al relleu generacional al món rural

Resum

L'escorxador mòbil és una eina-prova pilot pensada per donar servei als productors d'oví i cabrum del Bages, el Berguedà, el Moianès, Osona i el Lluçanès. Disposar d'escorxadors propers per abaratir costos i assegurar-ne la sostenibilitat ambiental i econòmica és una demanda històrica del sector ramader de la Catalunya Central, que ha vist com entre 2012 i 2018 s'han tancat el 15% dels escorxadors de Catalunya.

L'escorxador mòbil contribueix també a reduir l'estrès de l'animal causat pel transport —i, com a conseqüència, millora la qualitat de la carn— i afavoreixen la venda directa de producte, que és econòmicament més beneficiosa per al ramader.

En un context en què la falta d'escorxadors dificulta molt la supervivència dels petits ramaders, l'escorxador mòbil ha de contribuir de manera significativa a la viabilitat econòmica, social i ambiental del sector i, per tant, de les economies rurals.

Objectius

L'objectiu principal és la posada en marxa del prototip d'escorxador mòbil per poder analitzar la seva funcionalitat i poder avaluar els beneficis que se li pressuposen (econòmics, ambientals i de qualitat de la carn) respectant la legislació vigent i garantint la seguretat alimentària i el benestar animal.

Descripció de les actuacions dutes a terme en el projecte

- Posada en funcionament del prototip. Adaptació de millores.
- Formació al personal responsable d'explotar-lo.
- Anàlisi de l'entorn, exploració, localització i adequació de les explotacions a on portar a terme l'activitat.
- Definició de l'operativa de treball i de les rutes.
- Anàlisis econòmiques de l'explotació del prototip: determinació dels costos.
- Estudi sobre la relació entre la qualitat de la carn, el benestar animal i el sacrifici.
- Anàlisi sensorial i de paràmetres de qualitat de la carn de xai sacrificat en escorxador convencional versus escorxador mòbil.
- Comunicació del projecte (web, xarxes socials, vídeo explicatiu subtitulat, notes de premsa).
- Garantir la seguretat alimentària durant el procés: disseny i elaboració de prerequisits, manuals d'autocontrols (APPCC i traçabilitat).
- Auditoria interna, revisió-controls dels APPCC i calibratge d'equips.
- Seguiment i control analític de les canals i superfícies.
- Elaboració d'una eina web de càlcul de la petjada de carboni de l'escorxador mòbil: Peül·la de carboni.
- Disseny i projecte d'una sala de desfer i punt de venda claus en mà per tal que el ramader ja tingui un primer estudi en el supòsit que vulgui tancar el cercle productiu.

Resultats finals i recomanacions pràctiques

- Estudi econòmic-financer de l'explotació del prototip.
- Baixos índexs de cortisol i un pH òptim en la carn de xais sacrificats mitjançant l'escorxador mòbil, aspectes que testimonien les millores substancials en el benestar dels animals abans i durant el seu sacrifici.
- Qualitats organolèptiques de la carn de xai sacrificada en escorxador mòbil lleugerament superiors a les procedents d'escorxador convencional, segons panell de tast.
- Vídeo promocional, links a la pàgina web, comunicacions a xarxes socials.
- Prototip de sala de desfer i punt de venda per completar l'activitat de l'escorxador mòbil. Reforçant així la sostenibilitat i la viabilitat econòmica del sector ramader local.
- Peülla de carboni: eina desenvolupada per calcular l'estalvi en emissions i costos associats als serveis de l'escorxador mòbil. L'estudi comparatiu amb escorxadors tradicionals mostra una reducció del 35% en emissions a l'atmosfera. Aquesta xifra posa de manifest l'efectivitat de l'escorxador en el repte global de la descarbonització.
- Elaboració de manual de prerequisits i APPCC adaptat a l'escorxador mòbil.
- Controls d'execució de les bones pràctiques d'higiene i dels registres.
- Calibratge de bàscules i equips de fred.
- Les 11 analítiques de control durant tot el procés que contribueixen a demostrar la fiabilitat dels procediments i dels controls preventius.

Conclusions

L'escorxador mòbil aporta grans beneficis ambientals, socials i qualitatius durant el procés de sacrifici i escorxat de petits remugants. Durant el temps que porta en execució ha contribuït a millorar el benestar animal i la viabilitat econòmica dels petits ramaders. És una eina essencial per preservar la ramaderia extensiva que ha de permetre conservar i minimitzar el risc d'incendis de l'entorn rural amb una massa forestal en creixement. La viabilitat econòmica de l'escorxador depèn del suport de l'administració, essent aquest justificat pels serveis ecosistèmics que se'n deriven.

Líder del Grup Operatiu

ENTITAT: ASSOCIACIÓ PEL DESENVOLUPAMENT RURAL DE LA CATALUNYA CENTRAL

Coordinador del Grup Operatiu

ENTITAT: ASSOCIACIÓ PEL DESENVOLUPAMENT RURAL DE LA CATALUNYA CENTRAL

Altres membres del Grup Operatiu (perceptors d'ajut)

ENTITAT: ASSOCIACIÓ PER LA GESTIÓ DEL PROGRAMA LEADER RIPOLLÈS GES BISAURA

Altres membres del Grup Operatiu (no perceptors d'ajut)

ENTITAT: UNIVERSITAT DE GIRONA

ENTITAT: UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

ENTITAT: ASSOCIACIÓ NACIONAL DE CRIADORS D'OVÍ DE RAÇA RIPOLLESA

ENTITAT: ASSOCIACIÓ RURBANS

ENTITAT: ASSOCIACIÓ PRODUCTE DEL RIPOLLÈS

Àmbit/s territorial/s d'aplicació

PROVÍNCIA/ES	COMARCA/QUES
Barcelona	Bages, el Berguedà, el Moianès, Osona i el Lluçanès

Difusió del projecte (publicacions, jornades, multimèdia...)

Jornades PATT d'IRTA (Pla Anual de Transferència Tecnològica):

- Carn de Ramaderia Extensiva, Santa Creu de Jutglar, 12 de juny de 2024.
- Grup Operatiu escorxador mòbil: principals resultats i conclusions, Prats de Lluçanès, 28 d'octubre de 2024.

S'han realitzat dos cursos:

- Curs de benestar animal durant el sacrifici (oví-cabrum). Cornudella de Montsant. 12 i 14 de març de 2024.
- Benestar animal per personal encarregat d'escorxador, Tortellà, 24, 25 de setembre i 3 d'octubre de 2024.

S'han realitzat 12 notes de premsa, distribuïdes a mitjans locals i regionals dels territoris dels Grups d'Acció Local de la Catalunya Central i del Ripollès, Ges i Bisaura. També a través d'ARCA s'ha difós la informació via la seva web i reenviat als associats fet que ha permès ampliar l'abast.

Per últim també s'ha realitzat difusió del projecte per xarxes socials (X i Instagram), amb el hashtag #GrupsOperatiusCat i #EscorxadorMòbil a través dels comptes @adrcatcentral, @leaderrgb i @arcaruralcat.

Pàgina web del projecte

[Escorxador Mòbil - Associació pel Desenvolupament Rural de la Catalunya Central](#)

[Projecte Go Escorxador - Associació Leader Ripollès Ges Bisaura](#)

[L'Escorxador Mòbil, una eina innovadora de suport a la petita pagesia — Associació d'Iniciatives Rurals i Marítimes de Catalunya](#)

Altra informació del projecte

DATES DEL PROJECTE	PRESSUPOST TOTAL
Data d'inici: Juliol 2021	Pressupost total: 207.945,60 €
Data final: Octubre 2024	Finançament DACC: 96.165,03 €
Estat actual: Finalitzat	Finançament UE: 72.545,55 €
	Finançament propi: 39.235,02 €

Amb el finançament de:

Projecte finançat a través de l'Operació 16.01.01 (Cooperació per a la innovació) a través del Programa de desenvolupament rural de Catalunya 2014-2022.

Ordre ARP/113/2021, de 20 de maig, per la qual s'aproven les bases reguladores dels ajuts a la cooperació per a la innovació a través del foment de la creació de grups operatius de l'Associació Europea per a la Innovació en matèria de productivitat i sostenibilitat agrícoles i la realització de projectes pilot innovadors per part d'aquests grups, i Resolució ACC/1660/2021, de 27 de maig, per la qual es convoca l'esmentat ajut.

Generalitat de Catalunya
**Departament d'Acció Climàtica,
Alimentació i Agenda Rural**

**Fons Europeu Agrícola
de Desenvolupament Rural:**
Europa inverteix en les zones rurals